

5 LET

KDO JSEM

1999 – 2004 – založení a vedení obč.sdružení Š-terapie zaměřené na programy pro děti hospitalizované na dětských odděleních nemocnic pomocí expresivních terapií a herní terapie

2008 – dobrovolník v Klíči – centru sociálních služeb, p. o. (dále Klíč)

2010 – dokončení studia speciální pedagogiky na UP Olomouc

2010 – pracovník sociálních služeb v Klíči v CHB Domov

2011 – pracovník v sociálních službách u skupiny klientů s PAS (služby DS, TS a DOZP)

2015 – vychovatel u skupiny klientů s PAS (služby DS, TS a DOZP)

ODKUD JSEM

Klíč – centrum sociálních služeb, p. o., Olomouc

Klíč poskytuje v současné době 6 druhů sociálních služeb na 3, resp. 4 pracovištích:

- Dolní Hejčínská 28 - celkem pro 19 klientů ve službě DOZP, 6 klientů v TS a 9 klientů v DS
- Selské náměstí 69 – celkem pro 18 klientů ve službě DS
- Chválkovická 13 – celkem pro 16 klientů ve službě CHB a 6 klientů ve službě PSB

KAZUISTIKA „PĚT LET“

Komu se věnujeme?

Klientovi nebo člověku?

Koho vidíme na prvním místě?

2012

JARO 2012 – ZAČÁTEK PŘÍBĚHU

Oslovení Klíče zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv s žádostí o poskytnutí sociální služby Člověku dlouhodobě hospitalizovanému v PL Opařany.

ANAMNÉZA ČLOVĚKA

- 14 let, pochází z dvojčat, má ještě o 2 roky mladšího bratra, který vyrůstal tak jako on rovněž v DD
- otec opakovaně ve výkonu trestu, matka na mateřské dovolené, oba dlouhodobě nezaměstnaní, bez zájmu o dítě
- od roku 2004 nařízena ústavní výchova, rodiče nejsou zbaveni rodičovských práv
- v letech 2007 – 2008 byl 3x hospitalizovaný v Psychiatrické nemocnici v Opavě
- v roce 2009 byl 2x hospitalizovaný v PL Opařany
- případem se zabývá ombudsman a hledá možnosti zajištění adekvátní sociální služby

KVĚTEN 2012 - INFORMACE Z NÁVŠTĚVY ZAMĚSTNANCŮ KLÍČE V PL OPAŘANY

CHARAKTERISTIKA ČLOVĚKA

- dle zaměstnanců PL Opařany je zakřiknutý, úzkostný, s dobrou verbální komunikací
- samostatný v sebeobsluze i hygieně, podporu potřebuje jen s něčím (např. s výběrem oblečení a večerní hygienou)
- noční pomočení jen výjimečně
- dříve se u něj objevovaly nepředvídatelné projevy agresivního chování, nyní normalizované
- projevy sexuality nebyly zaznamenány

AGRESIVITA

- agrese jen mírná (např.plácání do ramene) neohrožující zdraví, zatínání pěsti, někdy vyhrožování zvednutou rukou
- spouštěčem agresivity je úzkost, prožitek, který neumí zpracovat, změna režimu
- agresivita zaměřena spíše na dospělé
- bez projevů autoagresivity

ZÁJMY

- má rád pohyb venkum přičemž na vycházkách neutíká - drží se u dospělého
- obecně vyhledává spíše přítomnost dospělého
- má rád pohádky a filmy, rád je cituje a povídá si o nich
- návštěvy toleruje

ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

- v PL Opařany chodí do školy, kde pracuje celkem snaživě, je zde chválen
- v zájmech není vyhraněný, dělá všechno, ale nic s nějakým mimořádným zaujetím ve škole motivován žetonovým systémem
- na uklidnění dostává systémové aktivity, jako např. seřadit něco podle čísel

PŘÍPRAVA PŘECHODU DO KLÍČE

- vytvoření fotoalba prostor Klíče – budoucí služby (budova, pokoj, šatna, jídelna, zaměstnanci), které bylo zasláno do PL Opařany

ČERVENEC 2012 - PŘÍCHOD ČLOVĚKA DO KLÍČE

Hned po přechodu do Klíče (služba DOZP) se u Člověka objevuje velmi silná negativní reakce na změnu.

AGRESIVITA A PSYCHICKÉ PORUCHY V KLÍČI

- téměř každodenní napadání zaměstnanců, častěji žen a zaměstnanců, kteří projevují strach (úderý do ramene, obličeje, kopání, kousání, házení předmětů)
- výrazně méně čtenější je napadání klientů (obdobné projevy jako u napadání zaměstnanců, navíc shazování imobilních klientů z vozíku)
- agresivita při pohybu mimo Klíč - úderý a strkání do kolemjdoucích, vbíhání do jízdy cyklistů, shazení dětí na kolečkových bruslích, shazení seniora z chodníku do vozovky
- agrese vůči věcem a vybavení (převrácení nábytku a jeho rozkládání, strhávání polic, skříní a zrcadel, věšákové stěny, poškození vodovodní baterie, kopání do nábytku, ničení žaluzií, házení elektrospotřebičů na zem)
- poruchy spánku - problémy s usínáním
- večerní i ranní pomočování

ZAPOJENÍ DO AKTIVIT

Se zájmem se zapojuje do vaření, sběru prádla, pohybových aktivit, skákání na trampolíně, sleduje pohádky a každý den minimálně jednou chodí na vycházku do okolí. Umí se projevovat i pozitivně – usmívá se na zaměstnance, povídá si o filmech (citáty), obdivuje umění (nejčastěji obrazy a výzdobu v kostelech).

PRÁCE S AGRESÍ

- personální posílení skupiny tak, aby se mu mohl stále věnovat 1 zaměstnanec + prodloužení pracovních směn do 22.00 hodin
- obsazení směn kmenovými zaměstnanci z dané skupiny a eliminování zástupů zaměstnanci z jiných skupin
- zájem, aby zaměstnanci byli odpočatí (na unavené zaměstnance Člověk reaguje neklidem a příp. i agresí)
- minimalizace vybavení pokoje (pouze postel, skříň, sociální zařízení)
- individuální přístup (Člověk je rád ujišťován o bezpečí formou pozornosti)
- práce se strukturami denních aktivit pomocí piktogramů a nástěnky – kladná reakce
- pravidelný denní režim (vstávání a usínání a odpočinek po obědě ve stejnou dobu, stejný večerní sled činností – rituál připravující na usínání).

- maximální snaha uvolnit agresivní energii vhodným způsobem
 - vycházky v přírodě (pěšinky – mimo frekventované stezky, přidržení při míjení s chodcem a cyklistou),
 - pohybové aktivity (trampolína)
 - hudební aktivity (zpěv, hra na hudební nástroje, poslech hudby)
 - výtvarné aktivity
 - relaxační techniky (perlička, aromaterapie) ... téměř na vše kladná reakce
- vznik dokumentu Jednotný přístup obsahujícího např. popis denního režimu, aktivity, které Člověk má rád a i ty, které ho dráždí k agresi.) Obsah dokumentu je aplikován všemi zaměstnanci
- individuální plánování průběhu poskytování služby, zpracování analýzy rizikových situací
- systém odměňování žetony, který znal z předchozího zařízení, se časem ukazuje jako neúčinný
- používání opatření omezující pohyb (OOP) – použita vzhledem k intenzitě agrese (drobná zranění zaměstnanců)
- vyústění nepříznivého vývoje hospitalizací na dětském oddělení kliniky psychiatrie FN Olomouc – po změně (navýšení) medikace je Člověk velmi utlumený a i přesto stále agresivní

ZÁŘÍ - PROSINEC 2012

- postupně se snižuje počet projevů agrese a ustaluje se na lehkém udeření do ramene, bezdotykovém vyhrožování rukou, občasném vědomém házení předmětů na zem, rozlévání tekutin atp.
- protože je Člověk stále velmi utlumený, je vyšetřen na dětském oddělení kliniky psychiatrie FN Olomouc – snížena medikace
- přetrvává večerní, noční i ranní záměrné pomočování (1 - 2x týdně) – problém řešen ve spolupráci s neurologickou ambulancí
- nástup do SŠ, ZŠ prof. Matějčka v Olomouci – Řepčíně, kam dochází 4x týdně vždy na 1. vyučovací hodinu. I přes obavy z reakce na výraznou změnu režimu reaguje na školní docházku bez agrese. Ve škole ho učitelky chválí, jen upozorňují na jeho občasný útlum.
- se zájmem se zapojuje do pracovních činností, rád pomáhá zaměstnancům např. při sběru, věšení a skládání prádla, ochotně se zapojuje do denních aktivit (hudebních, výtvarných i pohybových), rád si sám opakuje učivo ze školy
- v komunikaci je veselý a spokojený

NÁVŠTĚVY RODIČŮ

- na návštěvy rodičů reaguje zpočátku negativně a dochází i k napadení matky
- rodiče se do zařízení dostavují spíše jen za účelem podepsání dokumentů v průměru 1 - 3x za čtvrtletí (návštěvy musí často urgovat OSPOD)

2013

NOVÝ PROJEV – MANIPULACE SE STOLICÍ

1.polovina roku (beze změn)

2.polovina roku

- Člověk začíná manipulovat se stolicí – nejdříve ji nabírá z toalety, později se vyprazdňuje i mimo WC, návazně si strká prsty do konečníku a stolicí vytahuje prsty (zpočátku několikrát týdně, později denně)
- pomazává stolicí sebe i okolí (WC, koupelna, společenská místnost, chodba)
- agrese má kolísavou, nenarůstající četnost i intenzitu

Přijímána další opatření:

- maximální monitoring během dne, aby nedocházelo k vyprazdňování Člověka mimo WC a aby se stolicí nemanipuloval ani na WC
- konzultace se zdravotním úsekem a s dětským psychiatrem ve FN Olomouc i s psychiatrem z PL Opařany – nezískána žádná významná doporučení pro řešení či prevenci
- pravidelná osvěta Člověka v oblasti hygieny
- maximální zapojování do denních aktivit i expresivních terapií (hudební, výtvarné, aroma, hydro)

2014

ZINTENZIVNĚNÍ NOVÉHO PROJEVU – KRVÁCENÍ Z KONEČNÍKU

1. **čtvrtletí** - beze změn (ve stejné míře pokračující manipulace se stolicí)
2. **čtvrtletí** – strkání prstů do konečníku čtenější a více intenzivní
 - pravidelné krvácení z konečníku (i vícekrát denně)
 - četnost fyzické agrese vůči zaměstnancům i ostatním klientům se zvyšuje

Další opatření:

- ještě intenzivnější monitoring a další úprava směn tak, aby mohl být Člověk monitorován
- opakované konzultace s odborníky - se zdravotním úsekem, psychiatrickou a sexuology (objevují se hypotézy opožděného prožívání orálního období a možnosti stimulace k sexuálnímu vzrušení)
- osvěta s Člověkem i v oblasti projevů sexuality (hygiena, soukromí, seznámení s možnostmi masturbace)
- terapeutická práce v oblasti **hudby**, výtvarných aktivit, hydroterapie, aromaterapie atd.)

POZNÁMKA K EXPRESIVNÍM TERAPIÍM - MUZIKOTERAPIE

Člověk velmi dobře reagoval a reaguje na hudbu zklidněním a to zejména na:

- zpívání písniček – zpívá sám nebo se s ním hraje „doplňovaná“ (zaměstnanec přestane zpívat a Člověk pokračuje), rád vybírá, která písnička se bude zpívat (zaměstnanec mu dává vybrat 2 - 3 písně, nejčastěji Olympic, lidové písničky, Marta Kubišová ...)
- poslech hudby - v různém období si pouští nebo jsou mu pouštěny na jeho přání písničky Dády Patrasové, písničky z filmů a pohádek, skupina Lunetic, koledy (asi půl roku skoro denně), vážná barokní hudba (oblíbená CD jsou mu dávana při hospitalizaci sebou)
- hra na hudební nástroje – kalimba, zvonkohra, tibetské mísy

Cíl muzikoterapie: uvolnění, bezpečí, spokojenost, čehož hudba dosahuje pomocí:

- zvědomění se v přítomnosti
- odvedení pozornosti či její zaostření na jednu věc z mnoha podnětů z okolí
- nasměrování energie a uvolnění bezpečným směrem
- jiná komunikace, sdílení svých pocitů, nálad

Využívané hudební nástroje (dobrá reakce na kovové):

- klíče (vhodné k použití i v denním provozu - jsou vždy po ruce, třeba i v autobuse)
- tibetské mísy (hrnce, kovové nerez mísy)
- zvonek a triangel (kauza večerších rituálů)
- „rytmický šátek“ (vhodný i pro imobilní klienty, kde i malý pohyb vyvolá zvuk, reakci)
- kalimba, sansula
- ektar
- zvonkohra, rolničky
- štěrchadla šamanská a dřevěné kastaněty

Zpět k Člověku ... rok 2014

3. čtvrtletí – z důvodu přetrvávajícího pravidelného krvácení z konečníku (i vícekrát denně) a četné fyzické agrese vůči zaměstnancům i klientům je od června do září 2014 hospitalizován v PL Opařany

4. čtvrtletí

- po návratu do Klíče pokračující manipulace se stolicí, strkání prstů do konečníku a krvácení v prosinci i vícekrát denně
- agresivní chování podobné z roku 2012, jen o něco méně četné (agrese vůči zaměstnancům, klientům, kolemjdoucím, kde důvodem je zřejmě nová adaptace na prostředí Klíče

Další opatření v roce 2014:

- opakovaná jednání s Orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)
 - pravidelné informování o chování sociální pracovnice z OSPOD během jejich návštěvách v Klíči
 - listopad 2014 - z Klíče je odeslán dopis s vyjádřením, že Klíč není schopen Člověku dále poskytovat adekvátní službu a s žádostí, aby mu OSPOD našel službu vhodnou
- práce na projektu DZR v Klíči

2015

KONEC MANIPULACE SE STOLICÍ A NÁRUST AGRESE

1.čtvrtletí – beze změn (pokračující manipulace se stolicí a agresivita)

- 2x hospitalizace v PL Šternberk (celkem 2 + 1 týden) a 1x v Psychiatrické nemocnici v Opavě (přibližně 3 týdny)
- žádost Klíče soudu o „vydání předběžného opatření o přemístění do jiného zařízení pro výkon ústavní výchovy“ – odmítnuta s tím, že opatrovníkem pro zastupování v řízení o předběžném opatření byl jmenován OSPOD, který má vhodnou službu zajistit
- intenzivní komunikace s OSPOD, včetně realizace případové konference, na které bylo deklarováno, že DOZP není pro Člověka vhodnou službou a OSPOD je znovu žádán o ověření dalších možností jeho umístění do DZR, které nepřináší pozitivní výsledky

2. čtvrtletí 2015

- výrazný pokles četnosti případů manipulace se stolicí (v červnu jen 1x)
- nárůst četnosti a intenzity agresivního chování v odpoledních hodinách (úderý a kopy do zaměstnanců a klientů, shození imobilního klienta ze židle, úderý předměty, včetně použití příboru k úderu, agresivita vůči nábytku a zařízení atp.)
- po konzultaci s psychiatrickou mírné navýšení medikace
- Člověk je po většinu práce ve skupině přátelský, ochotněji a s větším zájmem než ostatní klienti se zapojuje do pracovně výchovných, aktivizačních a ostatních činností, srdečně se loučí se zaměstnanci při jejich odchodu z práce, rád se s nimi směje atp.

3. čtvrtletí 2015 – konec manipulace se stolicí a mírné snížení projevů agresivity

4. čtvrtletí 2015

- nárůst agresivity po prázdninách - čtenější napadání zaměstnanců a klientů
- agresivita spojená se školou - při vstávání do školy, ve škole (ve třídě buď spí, nebo na aktivizaci reaguje agresí), agresivní projevy i při cestě do školy a ze školy

Další opatření během roku 2015

- konzultace s Dr. Jůnem z APLA Praha (nyní NAUTIS) – nástin možností reakcí na agresivní jednání i na prevenci (např. transformace vyhrožování zvednutou rukou na komunikaci „Ahoj“ spojené s plácnutím do ruky, častější využívání formy herního přístupu, použití pěnových tyčí, doporučeno zvažovat, kdy je a kdy není prospěšné lpět na plnění domluvených činností atp.)
- další jednání s OSPOD – výsledkem pátrání po možnostech umístění v DZR je pouze DZR v Praze s dlouhou čekací dobou a DZR na Vysočině, kam by se musela v rámci jednání se zájemcem dostavit i matka (problémem je financování cesty), ostatní oslovené DZR odmítly umístění Člověka z důvodu nízkého věku, naplněné kapacity, vymezení pro zájemce z daného kraje
- další kroky v přípravách služby DZR v Klíči
- řešení agresivity a chování ve škole - jednání se školou, s psychiatrickou a školou, opatrovníkem, SPC a OSPOD – jednání vedoucí k individuálnímu výukovému plánu, v rámci kterého budou školní povinnosti plněny v Klíči (zde na plnění školních povinností reaguje pozitivně)
- vyzkoušení nových technik práce s Člověkem, m.j. i divadelní techniky „zrcadlení“ a metody preterapie (bez výrazných pozitivních změn či reakcí)

POZNÁMKA K EXRESIVNÍM TERAPIÍM - VYUŽITÍ DIVADELNÍCH TECHNIK

- dramaterapeutická technika „**zrcadlení**“ (vyjádření zájmu pozornosti, komunikace)
- **preterapie** – technika doplněná o verbální popis toho, co klient v dané přítomnosti dělá a klient dělá (nebo reaguje) jen na to, jakou potřebu v daném okamžiku má
- **fenomén přítomnosti a spontánnosti = fenomén klidu** x běžné pojetí způsobu života (hodnocení minulosti a plánování budoucnosti) – Zvláště při práci s lidmi s PAS je důležité BÝT KLIENTOVI PLNĚ PŘÍTOMEN
- **česko-slovenská teatroterapeutická konference „Využití divadelních technik v práci s lidmi se specifickými potřebami“ 8. 11. 2017** v Olomouci (cílem nemusí být divadelní představení, ale i jen využití divadelních technik ke komunikaci a vyjádření pocitů potřeb, nálad atp.)
- mezi pozvanými vystupujícími budou **divadelníci využívající divadelní techniky při práci a komunikaci s lidmi a dětmi s handicapem** a také **divadlení soubor Dr.amAS** (Dramatický soubor amatérů nejen s Aspergerovým syndromem).
„Naše inscenace se pokouší otevřít nový pohled na mýty o autismu. Mýty, které o lidech s autismem vyprávějí lidé bez autismu. „Nemají rádi doteky, nezvládají změny, žijí ve svém světě, jsou to géniové.“ Co nás ještě napadne? Třeba to, že nejsou vhodnými typy pro divadlo“ =o)

2016

POSTUPNÝ POKLES AGRESE

Rok ve znamení poklesu projevů agresivity na 30% (v porovnání 1. a 4. čtvrtletí)

Hlavní příčiny:

- individuální výukový plán – výuka učiteli ZŠ probíhá v Klíči
- rozpracovány a používány nové podrobné struktury s využitím zkušeností získaných na stáži v Autismecenter Syd v Dánsku na konci roku 2015
- rozpracována a využívána nová motivace „system tří aktivit a jedné odměny“ - po splnění třech aktivit (např. úklidové či tvořivé činnosti, rozvoje motoriky či komunikačních dovedností, výtvarné či hudební aktivity) se může klient věnovat vybrané činnosti či získat odměnu (jít někam, dívat se na TV, být na PC, získat sladkost)
- pravidelné uspokojování sexuálních potřeb prostřednictvím masturbace

Nový projev negativního chování:

- objímání pracovníků a jejich plácání po zadku

Opatření:

- osvěta v oblasti projevů sexuality, na Člověk niž reaguje pozitivně - dochází ke snížení počtu těchto projevů

2017

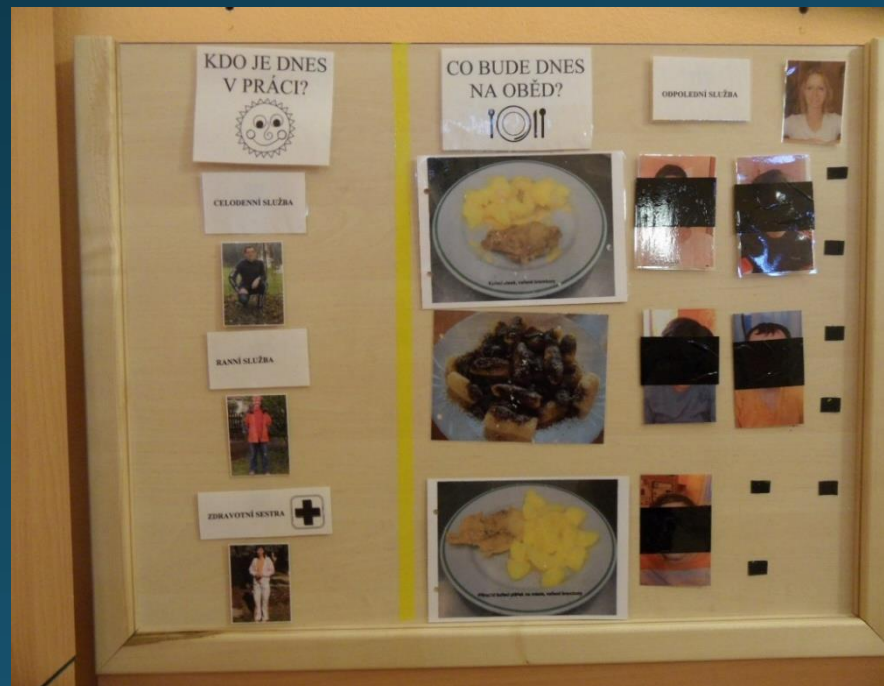
STABILIZACE

Rok ve znamení stabilizace chování Člověka

Použití nových nástrojů:

- čtenější (každodenní) zapojení do úklidových prací
- práce v nové ergodílně
- práce v nové cvičné kuchyni
- práce na novém tabletu
- další úpravy systému týdenní i denní struktury
- smajlíková inovace ve vizualizaci „systému tří aktivit a jedné odměny“
- vizualizace času (pomoc při časové orientaci – „Co je to za 5 minut?“... „za 30 minut?“) pomocí saunových přesýpacích hodin s celkovou dobou 30 minut rozdělenou po 5 minutách

ZÁVĚR

Pracovat lze s každým člověkem.

Je však třeba mít vytvořeny podmínky:

- Dispoziční – prostory přizpůsobené potřebám klientů s poruchou chování (v tomto případě agrese, manipulace se stolicí)
- Personální – dostatek zaměstnanců a jejich odborná úroveň
- Ekonomické
- Organizační – spolupráce všech zainteresovaných institucí a odborníků
- Systémové – potřeba zřízení specifických služeb (DZR)

DĚKUJI ZA POZORNOST

Ing. Jiří Ondrušák
email: jiriondrusak@seznam.cz
telefon: 731 930 474